

Atıf Bilgisi: İlik, E. &, Bakır, Z.N. (2025). Türk Televizyon Dizilerinde Dönüşen Aile Temsili: Şakir Paşa Ailesi Dizisi Üzerine Bir İnceleme. *Injocmer*. 5(2), 163-183.

© This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License. ① ②

© 2025. İlik, E. &, Bakır, Z.N.

Makale Geliş Tarihi:

1 Ağustos 2025

Makale Kabul Tarihi:

26 Ağustos 2025

ARAŞTIRMA MAKALESİ

TÜRK TELEVİZYON DİZİLERİNDE DÖNÜŞEN AİLE TEMSİLİ: ŞAKİR PAŞA AİLESİ DİZİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Ekin Bahar

İLİK*¹

Zeynep Nihan

BAKIR²

ÖZ

İlk dönemlerinde halkı bilgilendirmek amacıyla kullanılan televizyonun zamanla bu işlevi değişmiş, eğlenceye ve tüketime odaklanan bir araç haline gelmiştir. Bu değişim, televizyon içeriklerine ve dizilerindeki aile temsillerine de yansımıştır. Dizilerde inşa edilen aile temsili, zamanla medyanın gereksinimlerini besleyecek bir biçimde dönüştürülmüştür. Bu çalışma, popüler dizi içeriklerinden biri olduğu düşünülen Şakir Paşa Ailesi: Mucizeler ve Skandallar adlı dizinin, aile içerisindeki yasak ilişkisinin temsiline ve ailenin yaşayış biçimlerine odaklanmaktadır. Bu yasak ilişkisinin anlatı içinde nasıl sunulduğu, hangi anlatı stratejileriyle meşrulaştırıldığı ve bu sürecin toplumsal normlarla nasıl ilişkili olduğu ayrıntılı biçimde incelenmiştir. Araştırmanın amacı, Şakir Paşa Konağı dizisinde aile kavramının temsil biçimlerini ve bu temsilin hangi kültürel ve toplumsal çerçeveler üzerinden inşa edildiğini analiz etmektir. Dizinin 1. ve 6. bölümleri arasındaki sahneler nitel araştırma yöntemlerinden biri olan betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiş, üç temel başlık altında sınıflandırılmıştır. Duygusal, aile içi şiddet ve cinsellik temaları sahnelerde kullanılan görsel ve işitsel anlatım teknikleri, karakterler arası ilişkiler ve dramatik yapı üzerinden değerlendirilmiştir. Her tema altında, sahnelerin dramatik yapıya katkısı, karakter temsilleri ve izleyiciye sunulan duygusal yönlendirme biçimleri incelenmiştir. Duygusal müzikler, yavaşlatılmış sahneler ve genel atmosfer, izleyicinin ahlaki sorgulamanın ötesinde olayla duygusal bağ kurmasını sağlamaktadır. Şakir Paşa Ailesi: Mucizeler ve Skandallar dizisinde görüntüler ve anlatım diliyle aile içi yasak ilişki meşrulaştırılmaktadır. Dizi, izleyiciye yalnızca dramatik bir öykü sunmakla kalmaz, aynı zamanda toplumsal kuralları ve aile yapısını yeniden üretir. Çalışmanın dizilerdeki aile kavramının üzerinden kurgulanan anlam yaratma sürecini ortaya koyması açısından alana katkı sunulacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Televizyon, Medya, Dizi, Aile, Temsil

*Sorumlu Yazar

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Avrasya Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Görsel İletişim Tasarımı Bölümü, bahar_ilik@hotmail.com, ORCID: 0009-0006-0612-4209

² Dr. Öğretim Üyesi, Avrasya Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Yeni Medya ve İletişim Bölümü, nihanzeynepbakir077@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9989-2042

TRANSFORMING FAMILY REPRESENTATION IN TURKISH TELEVISION SERIES: A STUDY ON THE SERIES ŞAKİR PAŞA FAMILY

ABSTRACT

In its early days, television was used to inform the public, but over time this function has changed and it has become a tool that focuses on entertainment and consumption. This change has also been reflected in television content and family representations in TV series. The family representation constructed in TV series has been transformed over time to feed the needs of the media. This study analyzes one of the popular TV series, Şakir Pasha Family: Miracles and Scandals, which is considered to be one of the popular TV series content, focuses on the representation of the forbidden relationship within the family and the ways the family lives. How this forbidden relationship is presented in the narrative, through which narrative strategies it is legitimized and how this process is related to social norms are examined in detail. The aim of the study is to analyze the ways in which the concept of family is represented in the series Şakir Paşa Konağı and the cultural and social frameworks through which this representation is constructed. The scenes between the 1st and 6th episodes of the series were analyzed using descriptive analysis, one of the qualitative research methods, and classified under three main headings. The themes of sensuality, domestic violence and sexuality were evaluated through the visual and auditory narrative techniques used in the scenes, the relationships between the characters and the dramatic structure. Under each theme, the contribution of the scenes to the dramatic structure, character representations and the forms of emotional guidance offered to the audience were analyzed. Emotional music, slowed down scenes and the general atmosphere enable the audience to establish an emotional connection with the event beyond moral questioning. Şakir Pasha Family: Miracles and Scandals legitimizes the forbidden relationship within the family through images and narrative language. The series not only presents a dramatic story to the audience, but also reproduces social rules and family structure. It is thought that the study will contribute to the field in terms of revealing the process of creating meaning through the concept of family in TV series.

Keywords: Television, Family, Series, Media, Representation

GİRİŞ

Kitle iletişim araçları, toplumun bilgi ve iletişim sürecine ulaşmalarını sağlayan temel kanallardır. Bu araçlar ile oluşturulan her türlü mesaj, görüntü ve ileti insanların zihinlerini yeniden üreten bir sürece karşılık gelmektedir. Televizyon görsel ve işitsel bir iletişim aracı olarak hala güncelliğini korumakta ve insanların tutumlarını düşüncelerini ve algılarını etkileyen bir iletişim aracı olarak toplumsal ilişkileri de yönlendirmekte ve yeniden üretebilmektedir. Televizyonun toplumun düşünme biçimlerini etkilemesi, yaşayış biçimlerini yönlendirmesi ve medya ürünlerinin tüketimi üzerine Gerbner'in kültürel göstergeler ve ekme yetiştirme kuramı televizyonun gerçeklik kavrayışımız üzerindeki etkisini incelemektedir. Ekme analizi televizyonun bizim dünyayı algılayışımızı ne derecede etkilediğini kendini problem edinir ve televizyon dünyasını anlamaya çalışır. Geleneksel kitle iletişim araçlarındaki kör noktaları aydınlatmak adına ekme analizi ve metotları oluşturulmuştur. İzleyici davranışlarında ve tutumlarında belli mesajların değişiklik yapıp yapmadığı ile ilgili olan önceki çalışmaların aksine, ekme analizinde tutarlı mesaj sisteminin oluşturduğu bir bütünlük olarak görülen televizyonda, ani değişimlerin bireyler üzerindeki etkisi yerine, var olan yapının güçlendirilip güçlendirilmediği sorgulanmaktadır (Çığ, 2011, s. 11). Kitleler olarak semboller ve temsiller aracılığı ile yaşama dair gerçek olanın ne olduğuna ilişkin algı, Gerbner'in medya üzerinden baktığı durumdur. Yeniden yaratılan insanlık durumunun süreci olarak ifade edilen süreç budur (Özkan,2017, s.131).

Toplumun her kesiminde televizyon kültürel düşünüş biçimlerinin oluşmasında kurgusal bir dünya sunmaktadır. Bu anlamda toplumun temel kurucu birimlerinden nitelendirilebilecek aile de televizyon aracılığı ile üretilen bu kurgusal dünyadan etkilenen ve dönüşen bir yapı olarak ifade edilebilir. Bu çalışmada televizyon dizilerinde kurgulanan aile temsillerinin bir örneği olarak Şakir Paşa konağı ele alınmıştır. Dizinin içeriğindeki mesaj, semboller ve görüntülerin oluşturduğu anlam dünyasının medya tarafından nasıl kurgulandığı ve ailenin sunulmuş biçimi içerisinde izler kitleye nasıl bir imaj yarattığı incelenmiştir. Buradan

hareketle bu araştırmanın amacı, Şakir Paşa konağı adlı diziyle, toplumu ve bireyleri oluşturan bir değer olarak ailenin medya tarafından izleyiciye nasıl yansıtıldığı ve izler kitleye yönelik olarak bilişsel ve duygusal tepkilerin yeniden üretilmesi bağlamında aile kavramının popüler kültür aracı olarak yansımaları analiz etmektir. Ailenin kavramının dizide ele alınmasının etkisi göz önünde bulundurulduğunda, dizinin taşıdığı görsel unsurların ve karakterler arasındaki ilişki biçimlerinin bireylerde aile mevhumuna ilişkin kavramları yeniden ürettiği gözlenmiştir. Bu anlamda çalışma dizilerde ailenin ana tema olarak belirlendiği içeriklerde, yansıtılan olayların bazı kavramlar üzerinden yeniden şekillendirildiği göstermek ve geleneksel toplumların bir değeri olarak nitelendirilen aileye ilişkin değerler bütünü, mahremiyetin çözünerek diziler aracılığı ile kullanıldığını göstermek açısından bir katkı sunacağı düşünülmektedir.

1. Kültür ve Medya

İktisadi ve politik faktörlerle birlikte kültürel üretimi yeniden şekillendiren iletişim olgusu, insanın varoluşundan bu yana düşüncelerimizi, tutumlarımızı, arzularımızı ve davranış biçimlerimizi şekillendiren bir niteliktedir. Bu anlamda kültür, iletişim ve medya kanalları aracılığı ekonomik politik ve yeni bir form kazanarak üretilmekte, bu etkileşimin yarattığı sosyal etki ile bireylerin yaşayış biçimlerindeki değişiklik yarattığı gözlenmektedir.

Sanayi devrimi öncesi bu dönüşüm süreci oldukça yavaş bir akış içerisindeyken, sanayileşme sonrası kentleşme ile hızlı bir biçime evrilmiştir. Toplumlar ve bireyler arası sosyal etkileşim kentlere göçlerin başlamasıyla beraber artmıştır. Bu noktada kültürün kentler ile başka bir noktaya iletilmesi ve etkinleşmesi kolaylaşırken, kültürün oluşumu ve aktarılmasında kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması büyük bir etki yaratmıştır (Mutlu, 2021, s.152). Kentleşme hareketlerinin ve toplumsal olarak değişim dönüşüm süreçlerine iletişim araçlarının doğrudan etkisi olduğu söylenebilir. Nitekim medya araçlarının topluma yönelik kültürel etkisi, kitle iletişim araçlarının denetimini ve dağıtımını sağlayan egemen ideolojik yapıdır.

Birçok alanda olduğu üzere kapitalizm sanayileşme süreci ile başlayarak kültür üzerinde de etkili olan bir sistemdir. Bir meta olarak, iktisadi alandaki belirleyiciliği olan bir kavram olan kültür, pazar koşullarına göre alınıp satılabilen bir ticari ürün niteliğe dönüşmüştür. İletişim araçlarını denetiminde bulunduran egemen sistemlerin mekanizmaları kültüre yön vermekte, toplumun tüm kesimlerine yönelik oluşturan içerik üretimi medya aracılığıyla bu mekanizmalar aracılığı belirlenmektedir. Bu dönüşümler ekseninde ise medyada yeni kültürel biçimlerin oluşturulması için alan hazırlanmaktadır. Dolayısıyla, kültür ve medya birbirinden etkilenen bir süreci gerçekleştirmektedir. İster kitle kültürü, halk kültürü, milli kültür ya da popüler kültür formlarında olsun medya bütün bu kültürlerin oluşum sürecinde oldukça etkili bir konumda yer almaktadır (Karakoç, 2014, s. 246).

Bu anlamda medyada üretilen kültür ürünlerinin egemen sınıfın gereksinimlerine uygun bir biçimde üretildiği, bu üretilen kültürel içeriklerinin de topluma kitle iletişim aracılığıyla ulaştırıldığı görülmektedir. Kitlelerin yönlendirilmesi ve düşünüş biçimlerinin yeniden üretilmesi sürecinde popüler kültür ürünleri toplumların ve bireylerin tüketimi için medya tarafından oluşturulan anlatılar bütünlüğü taşımaktadır.

1.1. Kültürün Üretimi

Toplumsal iktidar ilişkilerinin kurulup yeniden üretildiği alanlardan biri olarak kültürel alan, İngiliz kültürel çalışmalar ekolü için önemli niteliktedir. Kültürel alanın girift ve dinamik yapısını anlamak adına kültürel çalışmalar odağına büyük ölçüde kültürel alanı

almıştır. Sorgulayıcı bir biçimde ekol, kültürel alan ile ilgili her türlü indirgemeci ve basit yaklaşımı olumlamamıştır. Bu bağlamda ele alındığında; indirgemeci analizler aracılığıyla iktisadi üretim ilişkilerinin ve alt yapılarının bir yansıması olarak görülen kültürel alana karşı çıkmakla beraber İngiliz Kültürel Çalışmalar ekolü, yapı/özne, yüksek kültür/popüler kültür gibi ikilikler üzerinden kültürün basit bir şekilde ele alınmasına yönelik şemaları da eleştirmektedir (Özçetin, 2024, s. 186).

Adorno ve Horkheimer'ın Aydınlanmanın Diyalektiği adlı eserinde belirttiği gibi; kültür endüstrisi tüketicinin sanatı değil, iktidarı elinde bulunduranların iradelerinin mağdurlarına yansıtılmasıdır. Statükonun yerleşik biçimlerde otomatik olarak yeniden üretimi, baskının kendisinin bir ifadesidir. Kültür endüstrisi bireyleri pasif, eleştirel yetilerinden arındırılmış tüketiciler haline getirir ve onları yalnızca var olan düzenin devamlılığını sağlayacak biçimde yönlendirir (Adorno & Horkheimer, 2010, s. 141-142). Dolayısıyla kültürel alan söz konusu olduğunda kültürel çalışmalar ekolünün toplumların sorununa yönelik çok yönlü bir bakış açısı getirdiği görülmektedir.

Kitle iletişim araçlarının oldukça yaygın olduğu günümüzde popüler kültür üzerine çalışanlar, popüler kültür kavramının hegemonik bir araç niteliğinde olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda, kitleler popüler kültür ürünleri aracılığıyla sürekli bir etki alanı içerisinde dirler. Bu etki ile bireyler bulundukları koşulları sorgulamak yerine birtakım yönelimler içerisinde egemen kesimin istediği biçimde popüler kültür ortamında konumlarına razı olmaktadır (Güngör, 2013, s. 299). Dolayısıyla popüler kültür, özgünlükten uzaklaşarak kitlelerin rızasının yeniden üretildiği bir alan haline gelmektedir.

Gündelik yaşam içerisinde bu egemenlik ilişkisini ve razı olma biçimini kolaylaştırıcı bir araç kitle iletişim araçlarıdır. Toplum egemen ideolojinin hizmetinde olan kitle iletişim araçlarıyla kuşatılmakta ve bu araçlar aracılığıyla verilmek istenen mesaj medya metinlerine yüklenmektedir. Bu amaçla popüler kültürün aracısı olan medya, kültürün yeniden biçimlendirilmesinde aktif bir rol almaktadır. Artık gerçek ile onun temsili arasındaki fark silinmiştir. Televizyon, sinema ya da reklam gibi mecralarda üretilen göstergeler, gerçekliğin kendisinin yerini alarak bireylerin dünyayı algılama biçimini belirler (Baudrillard, 1994, s. 13-14). Bu bağlamda televizyon, sinema ve radyo gibi araçlar bireylerin bilinç dünyasını manipüle ederek gerçeklik algısını yeniden inşa etmektedir.

Pazar için bir üretim ve tüketim nesnesine indirgenen kitle kültürünün ürünlerinin tüketilmesini teşvik eden popüler kültür, bu ürünlere karşı düşünceleri de üretmektedir (Hatipler, 2017, s. 41). Kısa sürede yaratılıp hızlı biçimde tüketilen kültürel özellikleri barındıran popüler kültür kavramı kendi anlamı içerisinde de büyük bir hız durumunu içermektedir. Modern dönemin hızlı bir değişime cevap veremeyişinden dolayı bu büyük hız durumu modern dönemden çıkış anlamını da içermektedir. Bununla birlikte, kitle kültürü sürecinde “kullan-at” formuyla kültürlerin kullanılması anlamını taşıyan suni kültür, popüler kültür döneminde çok hızlı bir şekilde üretilip tüketilen bir noktaya gelmiştir (Mutlu, 2021, s. 152-153). Eğlence endüstrisinin sunduğu yapay gerçeklik algısı, bireylerin kendi gereksinimleri yerine popüler kültür tarafından üretilen ürünleri ve içerikleri tüketen bilinçsiz kitleleri rızaya dayalı olarak oluşturmaktadır.

Dizi filmler, sinema, öykü ve popüler müzik gibi pek çok popüler kültür malzemesiyle bireylerin rızası alınarak yönetilmeleri sağlanırken, yaşadıkları gerçek dünyaya yönelik karşı çıkış yolları da tıkanmaktadır (Güngör, 2013, s. 299). Schiller'in de belirttiği üzere; “Bu eğlence türlerinin hemen hiçbirinde en azından fiziksel manada katılımcılık olmadığı gibi, radyonun, televizyonunun ve sinemanın tabiatında mevcut olan ve zihni uyuşukluğa sebebiyet

veren öğeler vardır” (Schiller, 1993, s. 51). Yeni kültürel biçimlerin yaratılması için mevcut kültürden etkilenecek yeniden yaratan medya kültürü, kültürün üzerinde değişiklik yaparak kullanılmaktadır. Radyo ve televizyon kanalları ile oluşturulan kültür programları ise başka bir yaklaşıma göre meta kültür olarak tanımlanabilir (Balcı, 2016, s. 3).

Bu anlamda popüler kültür ürünleri olarak televizyon, sinema ve radyoda üretilen içerikler insanların zihinsel dünyasını manipüle ederken, sunulan her şeyin gerçeklik algısı yaratılarak tüketim alışkanlığı kazandırdığı görülmektedir. Toplum üzerinde belirleyici düşünceleri inşa eden popüler kültür ürünleri özünde bireylerin gereksinimleri dışında üretilmiş yapay bir gerçekliktir. Fiske’ye göre kültür; iktidarı elinde bulunduranlarla bulundurmayanlar arasında sürekli bir mücadele alanıdır. Popüler kültür bu nedenle hem egemen ideolojinin bir yansımasıdır hem de kitlelerin bu ürünleri kendi anlamlandırma pratikleriyle dönüştürüp direnç geliştirebildiği bir zemindir. Televizyon dizileri, popüler müzik ya da sinema hem kontrolün aracı hem de alt sınıflar için yaratıcı bir yeniden üretim imkânı olabilir (Fiske, 2010, s. 15). Bu açıdan filmlerde boş zamanın yeniden üretimi göstergeler ve simgeler üzerinden yoğun biçimde işlenerek toplum üzerinde güçlü bir etki yaratmaktadır

2. Ekme Kuramı Bağlamında Televizyon

İletişimin bir ikna süreci veya yaygın bir şekilde tek yanlı bir etkileme olduğuna ilişkin genel kabulün olduğu bir dönemde Gerbner iletişimin kültürel ve sembolik yönlerine dikkat çekmiştir (Özçetin, 2024, s.129). Bulunduğu dönemin iletişim anlayışının yerine Gerbner, 1970’lerde Güçlü Etki Dönemi ve Sınırlı Etki Döneminin bütünsel olarak bir eleştirisi olarak görülen iletişim modelini oluşturmuştur. Gerbner, iletişim araçlarına özelde televizyonun etkilerine fazla kalan bireylerin tutum ve davranışlarının da yine izlenilen içeriklerinin varsayımına dayalı olarak oluşturduğu kurumsal süreç, mesaj ve yetiştirme çözümlemesi olarak oluşturduğu kültürel göstergeler ve ekme- yetiştirme kuramını ortaya koymuştur (Ekmekçioğlu, 2019, s.16). Bu kurama göre medyanın sunduğu içerikler kültürlerin üzerinde belirleyici bir konumda yer alırken, çok yönlü bir etki açısını beraberinde getirmektedir.

Bireylerin gerçeklik algıları üzerindeki etkisinin genel olarak televizyon izleme sıklığı ile olan ilişkisine odaklanan kuramda, gerçek dünyaya ilişkin algıların televizyon programında sunulan içeriklere maruz kaldıkça bu içeriklerin oluşturduğu mesajlar yönünde şekillendiğini belirtilmektedir. Bununla beraber toplumsal cinsiyet kalıp yargılarına ve cinsiyet eşitliğine dair inançların ergenlerde ve çocuklarda televizyonun ekme işlevinden kaynakladığı varsayılmaktadır (Gündüz vd, 2020, s.33).

Medyanın modern toplumlar içerisindeki yerini ve etkisini tanımlamak için başvurduğu kavram olan yetiştirme Gerbner için oldukça önemli konumdur. İnsanların düşüncelerinde tutum ve davranışları üzerinde medya Gerbner’e göre kısa vadede gözlemlenebilir bir boyutta etki yaratmaz toplumsal gerçeklik konusunda bireylerin algılama düzeylerini uzun vadede dönüştürür ve eker bu açıdan medya etkilidir (Özçetin, 2024, s. 129). Kitle iletişim araçlarındaki gelişmelere paralel olarak teknolojik gelişmeler günümüz koşullarında televizyonun etkisinin sürekliliğini sağlamaktadır. Bu anlamda mevcut sistemin oluşturduğu kültürel kodlar televizyon aracılığı ile topluma aktarılmaktadır.

Toplum üzerinde yeni algılar oluşturmaktan öte, egemen ideolojinin kitlelere televizyon aracılığı ile dayatıldığını savunan Gerbner, uzun saatler ağırlıklı olarak televizyon aracılığı ile paylaşılan mesaj ve iletileri izleyen kitlelerin uzun vadedeki davranış tutum ve düşüncelerini odağına alarak, televizyonun bireylerin üzerindeki yoğun ideolojik algıları

kuvvetlendirdiğini dile getirmiştir (Ekmekçioğlu, 2019, s. 17). Televizyonun sunduğu içerikler bireylere uzun vadede sosyal etki sağlar. Bu anlamda sürdürülebilir bir etki yaratarak, içeriklerin bireyler tarafından gereksinim olduğuna ilişkin sembollerin üretildiği ve bu üretimin de uzun vadede etkili olduğu ifade edilebilir.

Sinemadan farklı olarak, toplumsal hareketlilik açısından tarihsel olarak belirlenmiş engelleri aşan televizyon, sosyalizasyon açısından da geniş kitleler üzerinde ücretsiz ancak etkin bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Tüketimi ise doğrudan eve ulaşarak, doğum ve ölüm arasındaki zamandır (Özçetin, 2024, s. 130-132). İnsanların yaşam alanlarında olan ve çoğu zaman sunulan içeriklerin gerçekliğin bir yansıması olarak görüldüğü televizyon aslında kendi gereksinimimizi karşılayan bir enformasyon ya da eğlence aracı değil, bireyler üzerinde etkisi yüksek içeriklerin oluşturulmasını sağlayan egemen ideolojinin hizmetine aracılık eden formlardır.

Kurgulanmış gerçeklikler bireylere gerek sinemadan gerekse televizyon ekranları aracılığı ile sunulurken, iktisadi ve politik kesimlerin gereksinimlerini meşrulaştıracak düşünme biçimleri de izleyicilerin zihinlerine ekilmeye çalışılmaktadır. Bu düzenin yaratılışı bağlamında televizyonun gücü ve sınırları pek çok çalışmaya konu olmaktadır. Kültürel göstergeler projesi kapsamında Gerbner televizyonda şiddetin ardından cinselliğin de belirgin olarak sunulduğunu belirtmektedir. Ölüm, yaralama, suç gibi macera unsuru şiddet bağlamında izleyiciye sunulurken, romantizm, erotizm ve entrika gibi cinsellik bağlamında temsil edilmektedir (Ünür, 2022, s.119).

Toplumda var olan göstergeler kullanılarak, iletiler üretilip topluma dağıtılan televizyonun gösteri ortamında toplum Gerbner'e göre televizyona veri sağlayan bir alandır. Gündelik yaşam pratiklerinde, alışılmışın dışında çoğu zaman farkında olunmayan ya da dikkatleri çekmeyen ve bu doğrultuda görmezden gelinen her kültürel simge yapay bir alan olan televizyon tarafından yeniden üretilerek topluma aktarılmaktadır. Bu yeniden üretim sürecinde topluma iletilen içerikler yenilenen bir formda olmamakla birlikte televizyonda üretilen hedefine uygun biçimde dönüşüm sürecinden geçilerek aktarılmaktadır. Herhangi bir benimseme zorluğu çekmeksizin üretilen bu içerikler özü toplumda var olduğu kabul edilerek yaşama geçirilir. Televizyonun ürettiği ve sözde toplumda var olduğu düşünülen göstergeler ise yeni anlamlar ile yüklü olarak topluma iletilirken, burada asıl hedeflenen şey ise bireylere farklı bir dünyayı inşa etmeye çalışmaktır (Güngör, 2013, s. 111).

Televizyonun bireylerde sanal bir dünya yarattığına ilişkin bu düşünceden hareketle, göstergeler ve simülasyonlarla yüklü bu aracın hedef kitlelerin üzerinde oldukça büyük bir etki yarattığı ve bu etkinin de toplumsal açıdan gözlemlenebilir sorunlara yol açabilecek nitelikte olduğudur. Kültürel süreçlerin içerisinde etki grubuna yönelik olan en küçük birim olan aile de kültür endüstrisi aracısı olarak üretilen içeriklerden etkilenmekte yaşadığımız çağın getirdiği hızlı dönüşüm çerçevesinde üretilen medya ürünleri ile kuşatılmaktadır.

3. Popüler Kültür Aile ve Medya

Toplumun temel taşı olarak aile insanlık tarihi kadar kadim bir geçmişe sahiptir. Ailenin bir eseri olarak tüm kurumlar ve insanlık varlıklarını devam ettirerek anlam bulmaktadır. Toplumsal yaşama uyum sürecinde aile bireylerin ön hazırlıkların yapıldığı temel birim niteliğindedir. Ahlak, inanç, kültür gibi birçok değerler bu hazırlık sürecini kapsamakta olup aile, bu değerler ekseninde bireyi topluma kazandırmaktadır (Acar ve Koçak, 2023, s.2724).

Toplumsal aile üzerindeki etkisi kültürel pratiklerle de ilgilidir. Bu anlamda kültürün inşa edilmesinde pek çok faktör de bulunmaktadır. Geleneksel kültürün hâkim olduğu aile mekanik dayanışmanın odağında üretimi odağına alırken, sanayileşmeyle birlikte ortaya çıkan kentleşmenin ve popüler kültürün etkisiyle toplumsal belleğin ve ailenin üzerinde etkili olan kitle iletişim araçları ailenin kültürel olarak yeniden üretilmesini sağlamıştır.

Popüler kültürün bir aracısı olarak medya, günümüzde aile kavramı üzerinde oldukça yaygın etkileri olan bir konumdadır. Özellikle işitsel ve görsel olarak içerik sunan televizyonlar, yazılı ve sözlü iletişim araçlarına kıyasla aile bireylerini daha hızlı ve yoğun biçimde etkisi altına almaktadır. Frankfurt Okulu temsilcileri bu etkinin aile birliğini zayıflattığını ve toplumsal uyum yanılması yarattığını belirtmektedir. Adorno ve Horkheimer'a göre, günümüzde kültür her şeyi benzerlik ile enfekte etmektedir. Film, radyo ve dergiler tek bir sistem oluşturur. Her kültür alanı kendi içinde uyumlu olduğu gibi, hepsi birlikte de uyumludur. Kültür endüstrisi, tüketicileri birbirinden ayıran farklılıkları siler ve herkesi aynı kalıplar içinde biçimlendirir. (Adorno & Horkheimer, 2010, s. 139). Bu bağlamda aile, kendi içindeki farklı deneyimleri ve özgünlükleri kaybederek, tek tip bir medya gerçekliği içinde yeniden üretilmektedir.

Televizyonun aile yaşamındaki rolünü tartışan Adorno, onun yalnızca bir eğlence aracı olmadığını, aynı zamanda aile içi ilişkileri de biçimlendirdiğini ifade eder. Televizyon her şeyden önce kesintisiz uyumun aracıdır. Çatışma bile, sürekli aynı olanın yeniden üretiminden oluşan bir sistemin içine emilir. Böylece izleyici, farklılıkların ve gerilimlerin gerçekliğini görmezden gelmeye yönlendirilir (Adorno, 2007, s. 61). Bu tespit, televizyonun aile içinde farklı düşünceleri ve çatışmaları görünmez kılarak herkesi aynı uyum yanılmasına mahkûm ettiğini göstermektedir.

Fromm ise modern toplumdaki aileyi, duygusal yaşamın merkezi olmaktan uzaklaşmış bir yapı olarak tanımlamaktadır. Aile, büyük ölçüde, üyelerinin ekonomik iş birliği için var olan bir birimdir. Anne ve baba, çocuklarının bireysel gelişimini desteklemektense onları üretken ve itaatkâr toplum üyeleri olmaya hazırlamaktadır. Aile içinde gerçek sevgi ve dayanışma yerine, piyasa ilişkilerinin mantığı hâkim olmaktadır. Bu nedenle aile, bireyler için bir sığınak olmaktan çıkmakta, toplumsal uyumun yeniden üretildiği bir kurum haline gelmektedir (Fromm, 1996, s. 105–106).

Diğer medya araçları ile karşılaştırıldığında teknolojik yapısı ve kolay erişilebilir bir araç olması sebebiyle televizyon daha güçlü bir etkiye sahiptir. Bireyler tarafından en çok tercih edilen yayın türleri ise televizyon dizileridir. Bireyler tarafından ilgiyle izlenen ve yaşamlarının büyük bir kısmını oluşturan televizyon dizileri popüler kültürün ürün satışını yapan bir araç şekline gelmiştir (Tarhan ve Karakoç, 2020, s.70).

Her ülkenin kendi dinamikleri ile etkileşim halinde olan Televizyon Gerbner' e göre ortak bir öğrenim alanı yaratan bir niteliktedir. Eğlence odaklı içerikli üretmesi, teknik özelliklerinden ötürü dünyaya ilişkin enformasyonu sağlaması ve kendi hikayelerini aktarabilmesi ile ilgili olarak televizyon en güçlü hikâye anlatıcısı aracıdır. Televizyon dünyasına dair simgelere ve sembollere daha çok maruz kalanlar, televizyonu daha çok seyreden izler kitledir. Dedelere, ninelere, çocuklara ve ebeveynlerine televizyon aracılığı ile aynı hikayeler anlatılmaktadır. Bu anlamda cinsiyet, ırk ve diğer özellikler, kitlelerin ortak akımda birleştirildiği bir akımı yaratmaktadır. Heterojen nüfusun bir araya geldiği bu kitleler, sponsorlara ve reklamcılara satılmaktadır (Cevher, 2020, s.122).

Medya ve popüler ile postmodernizm yeni bir tüketim ortaya çıkarmıştır. Her şeyin tüketimini odağına alan bu algı zamanla, insanın kendine yabancılaşmasına, kendi

ürettiklerine şeyleşmesine neden olurken nesne ile özne arasındaki mesafenin tüketimle doldurulmasıyla sonuçlanmıştır. Bu noktada, istek haline dönüştürülen gereksinimler varlığının sürekliliğini korur hale dönüşmektedir. (Hatipler, 2017, s.33). Bu anlamda medya içerikleri özellikle televizyon dizileri kültür endüstrisi aracısı olarak popüler kültürün tüketim aracılığıyla topluma yayılmasında etkin bir roldedir. Nitekim tüketim kültürünün uyarıcılarının çoğu diziler yoluyla aktarılmakta ve benimsenmektedir.

Dizilerde gösterilen yaşam şekilleri, kıyafet tarzları, eşyalar ve dizideki karakterlerin kullandıkları aksesuarlarda, kültürün popülerleşmesini sağlamaktadır. Bireylere hazır bir biçimde popüler deneyimler sunan medya kapitalist pazarın güçlenmesine paralel olarak teknolojinin gelişmesi ile popüler kültürün aktarımında önemli bir rol oynamaktadır. Böylelikle bireyler çeşitli ideolojiler doğrultusunda yönlendirilirken kapitalist pazar da güçlendirilmektedir (Tarhan ve Karakoç, 2020, s.73).

3.1. Medya ve Dizilerdeki Aile Temsili

Televizyon, popüler kültürün geniş kitlelere ulaşmasını sağlayarak toplumsal yapılar üzerinde köklü değişimlere zemin hazırlar. Türkiye’de 1980 sonrası dönemde televizyonun giderek yaygınlaşması, bireylerin yaşam tarzlarını şekillendirdiği gibi, aile yapılarında da gözle görülür dönüşümler meydana getirmiştir.

Günümüzde televizyon, bireylerin boş zamanlarının büyük bir kısmını kaplarken, diziler eğlence anlayışının merkezinde yer almaktadır. Sürekli yenilenen hikayelerle, diziler izleyicileri ekrana daha bağımlı hale getirmektedir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte, dizilerde kurgu olayların izleyiciye gerçekmiş gibi aktarılması yaygın hale gelmiştir. Özellikle tarihi dönem yapımları, fantastik ve bilim kurgu dizileri, hayal ürünü olan unsurları gerçeğe yakın bir şekilde sunarak somutlaştırmaktadır (Elitaş ve Keskin, 2016, s. 559). Öte yandan, televizyon dizileri sadece hayal ürünü değildir. Birçok dizide gerçek hayattan izler de vardır. Bu sayede izleyiciler, dizilerdeki karakterlerde kendilerinden bir şeyler bulur ve onlarla daha kolay bağ kurar. Bu da dizilerin izleyici üzerindeki etkisini artırır.

Dizilerde uzun süre ekranda kalan karakterler, zamanla izleyiciye tanıdık gelmeye başlar ve bu durum duygusal bir bağ kurulmasına yol açar. İzleyiciler, kurgu olduğunu bilmelerine rağmen bu karakterlerin yaşadıklarına gerçekmiş gibi tepki verebilir. Bazı oyuncular, canlandırdıkları rollerle özdeşleştirilir ve izleyici onları gerçek hayatta da o karakter gibi görür. Karakterlerin aşkları, aile sorunları ve duygusal anları, izleyici tarafından yakından takip edilir ve adeta birlikte yaşanır (Esslin, 1991, s.43; Akt. Büyükgonca, 2019, s. 130-131).

Televizyon yayınları ilk yıllarda halkı bilgilendirme ve eğitme amacı taşımıştır. Ancak zamanla bu işlev değişmiştir. Televizyon zamanla, kültürel değerlerin değişmesine ve ticarileşmesine neden olan güçlü bir araç haline gelmiştir. Buna örnek olarak da dizilerde dönüşen aile temsili örnek verilebilir. Türk dizilerinde aile temsili, toplumdaki değişimlerle birlikte önemli bir dönüşüm geçirmiştir. Televizyonun Türkiye’de yaygınlaşmaya başladığı ilk yıllarda, dizilerde geleneksel aile yapıları öne çıkıyordu. Ancak zamanla toplumsal değerlerin değişmesiyle, dizilerdeki aile yapıları da gözle görünür bir şekilde değişmeye başladı. Otoriter baba, fedakâr anne figürünün yer aldığı geniş ailelerden, çekirdek aile modeline geçiş yapıldı.

1990’lı yıllarda kentleşme, göç ve teknolojik değişimler toplumsal yapıyı etkileyerek, dizilerde dram öğelerinin ve bireyin kendini karakterlerle özdeşleştirdiği hikâyelerin artmasına yol açmıştır. Perihan Abla, Mahallenin Muhtarları, Bizimkiler gibi mahalle

dayanışmasını yansıtan diziler zamanla yerini aile içi çatışmalar ve bireysel ilişkilere odaklanan yapımlara bırakmıştır. Bu süreçte Süper Baba ve Baba Evi gibi diziler, daha çok bireysel aile dinamiklerini öne çıkarmıştır (İlgün, 2006, s.99).

2000'lere yaklaşırken dizilerde kentleşmenin yarattığı toplumsal sorunlar, mafya ve polis temalarıyla (Yılan Hikayesi), kadının güçlenen rolleriyle (Ayrılık da Beraberiz) ve sitcom türündeki yapımlarla (Dadı, Aslı ile Kerem) yansıtılmıştır. Artan gecekondulaşma ve modern-kırsal yaşam çatışması da dizilere yansımış (İkinci Bahar, Şaşıfelek Çıkmazı) ve bu süreçte ağa dizileri öne çıkarak kalıcılık kazanmıştır. (İlgün, 2006, s.113).

2010 sonrasında dijitalleşmenin ve sosyal medyanın etkisiyle Türk dizilerinde aile kavramı büyük ölçüde değişmiştir. Özellikle son yıllarda dijital platformların yükselişiyle birlikte, dizilerde aile temsillerinde bir dejenerasyon eğilimi gözlenmektedir. Bu süreçte birçok yapımda sadakat ve bağlılık gibi geleneksel aile değerlerinin göz ardı edildiği ya da eleştirildiği görülmektedir. Aile arasındaki zayıflayan bağlar ön plana çıkartılarak, izleyiciye sıra dışı yaşam biçimlerinin doğal ve olağan olduğu izlenimi verilmektedir.

Diziler sadece eğlence aracı değil, aynı zamanda toplumsal ve kültürel değerleri etkileyen güçlü bir araç haline geldi ve kültürün şekillendirilmesinde rol oynamaya başladı. Toplumda ahlaki zayıflamaya yol açtığı düşüncesini ortaya çıkartan bu diziler birçok eleştiriyi de beraberinde getirmektedir. Örneğin, dijital platformlardaki bazı dizilerde aile, güven ve destek veren bir ortam yerine, bireylerin baskı gördüğü bir yapı olarak gösterilmektedir. Bu durum, izleyicilerin aileye bakışını sorgulamasına neden olabilmektedir.

Dizilerdeki içerik değişimleri, toplumun temel yapı taşı olan aile üzerinden kendini göstermektedir. Eskiden yalnızca dikkat çekmek amacıyla kullanılan sıra dışı ilişkiler ve olaylar, günümüzde izleyiciler tarafından olağan karşılanır hale gelmiştir. Ayrıca reyting kaygısıyla aile içi çatışmalar, entrikalar ve şiddet sahneleri karakterler aracılığıyla sıkça sunulmakta ve bu durum zamanla toplumda normal bir olgu olarak algılanmaktadır (Yılmaz ve Pekdemir, 2022, s.6).

Televizyon programlarında aileye dair özel ve mahrem konular teşhirci bir yaklaşımla topluma sunulmakta, bu da mahremiyet sınırlarının silinmesine yol açmaktadır. Türk kültüründe ayıp sayılan davranışlar, televizyon aracılığıyla normalleştirilmekte ve model olarak gösterilmektedir. Bu durum, toplumun ahlak anlayışını zedelemekte, birey ve aile yapısının korunmasını zorlaştırmaktadır. Özel televizyonların kâr odaklı yayınları, toplumsal sorumluluk ilkesini göz ardı etmekte; Batı kaynaklı davranış biçimlerinin yayılmasıyla kültürel yozlaşma artmaktadır (Çimen, 2008, s. 557-560).

Dizilerin, lüks yaşam tarzlarını ve tüketim odaklı hayatları özendirerek izleyicilere zenginlik ve gösteriş ideal bir yaşam biçimi olarak sunduğu belirtilmektedir. Genellikle zengin karakterler, gösterişli davetler ve partiler ön planda tutulur; zengin biriyle evlenmek mutluluğun simgesi olarak gösterilir. Bu durum, toplumsal sınıf çatışmalarını yansıtırken aynı zamanda izleyicilerde tüketim kültürüne yönelik bir özentiye teşvik etmektedir (Kula, 2012, s. 508).

Televizyon dizileri sahip oldukları etkileycilikle hegemonyanın sürekliliğine katkı sağlamakta, yeni bir tüketim biçiminin üretilmesinde hem üretici hem tüketici rolünü üstlenmektedir. Dizilerdeki ekonomik temsilden üretilen tüketim kültürü, oyuncunun sergilediği rolü üreten bir meta olarak algılanmakta, dizi kıyafetlerinin satıldığı veya benzerinin aranarak ilgili kimliği satın almanın bir yolu bulunmaktadır. İzleyici duyduğu hayranlığı oyuncunun hem fiziksel temsiline hem de sergilediği karakter yapısına beslemekte,

taklit etmek istediği kimliği ilgili tüketim biçimiyle özdeşleştirmektedir. Sergilenen ultra lüks yaşantılar normalize etmektedir (Çelik, 2020, s. 404). Özellikle gençler, gerçek dışı beklentilere dizilerde gördükleri hayat biçimlerini ulaşılması gereken bir başarı olarak algılayabilmekte, bu da nihai olarak mutsuzluğa neden olmaktadır.

Bazı dizilerde kültürel değerlere önem verilmemesi, manevi kavramların küçümsenmesi ve geleneksel değerlerin alaycı şekilde gösterilmesi, kültürel kimliği zayıflatabilir. Ayrıca şiddet, yoksulluk ve işsizlik gibi sorunlar ya yüzeysel geçilmekte ya da abartılı bir şekilde sunulmaktadır. Bu da izleyicide gerçeklik duygusunu azaltmaktadır. Sonuç olarak diziler, sadece eğlence aracı değil, aynı zamanda kültürel etkisi olan güçlü bir iletişim aracına dönüşmüştür. Bu durum, uzun vadede toplumsal değerlerin zayıflamasına ve kültürel bağların kopmasına yol açabilir.

3.2. Şakir Paşa Ailesi: Mucizeler ve Skandallar Dizisi

Şakir Paşa Ailesi: Mucizeler ve Skandallar, NOW TV ile dijital platform Disney Plus'ta eş zamanlı olarak yayınlanan tarihi biyografi türünde bir dizidir. 15 Aralık 2024 tarihinde ilk bölümü yayınlanan dizinin 6 Nisan 2025 itibariyle 11 bölümü izleyiciyle buluşmuştur. Her bölüm yaklaşık 120 dakika uzunluğundadır. Haftalık periyotlarla yayınlanan dizi ilk bölümüyle reytinglerde 3. sırada yer almış, IMDB puanı ise 7,4'tür

Gerçek bir ailenin hayatından esinlenerek kurgulanan yapım, Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminden Cumhuriyet'in ilk yıllarına uzanan bir zaman diliminde geçmektedir. Dizi, aile bireylerinin kişisel hayatlarının yanı sıra dönemin toplumsal yapısına dair detaylara da yer vermektedir. Çekimlerde döneme uygun mekanlar, kostümler ve aksesuarlar kullanılmaktadır.

Şakir Paşa ailesinin sıra dışı hayatını merkezine alan dizi, Cevat Şakir'in, İtalyan eşi Aniesi ve bebeğiyle ailesinin yanına dönüşüyle başlamaktadır. Dizide Şakir Paşa, oğlunun eve dönüşünden çok memnun olmaz. Cevat onun istediği gibi bir eğitim almamış, sanata yönelmiş ve yurt dışında çok para harcamıştır. Üstelik ailesinden habersiz şekilde bir İtalyan kadınla evlenmiş ve bir çocuk sahibi olmuştur. Cevat, çalışmayı reddeder ve resim eğitimi almakta ısrarcıdır. Ne babasının baskısı ne de eşinin üzüntüsü onu bu kararından vazgeçiremez. Cevat'ın ilgisizliği ve sorumluluk almaması, eşi Aniesi'nin zamanla yalnızlaşmasına neden olur. Aniesi hem maddi hem manevi olarak yanında olmayan eşinden uzaklaşırken, Şakir Paşa'ya karşı bir yakınlık hissetmeye başlar. Dizinin ilk bölümünden itibaren Şakir Paşa'nın da gelinine duyduğu ilgiyi yansıtan sahneler görülür. Bu karşılıklı ilgi zamanla artar ve ilerleyen bölümlerde yasak bir ilişkiye dönüşür.

Şakir Paşa ailesi, tarihsel olarak Türkiye'nin sanat çevrelerinde bilinen isimleri barındırmaktadır. Dizide yazar Cevat Şakir Kabaağaçlı tanınan adıyla Halikarnas Balıkcısı, ressam Fahrelnissa Zeid, gravür sanatçısı Aliye Berger ve seramik sanatçısı Füreyâ Koral gibi figürlerin yaşamlarını kurgusal çerçevede yeniden ele alınmaktadır. Özellikle bazı karakter temsilleri, olay kurguları ve tarihsel doğruluk üzerine çeşitli eleştiriler ve değerlendirmeler yapılmaktadır.

Dizi, eleştirilmenin de ötesinde büyük tepkiler aldı. Cevat Şakir Kabaağaçlı'nın torunları dizinin kendilerinden izinsiz çekildiğini belirterek hukuki süreç başlattıklarını açıkladılar. Mahkeme, diziye yayın durdurma kararı verdi. Dizinin resmi YouTube kanalında yer alan tüm videoların silindi. NOW TV'nin yayın akışından da diziye ait içerikler tamamen kaldırıldı. Daha sonra torunların davadan vazgeçmesiyle birlikte yasak kaldırıldı ve dizi ekranlara geri döndü.

Dizinin yayınlanmasının ardından Radyo ve Televizyon Üst Kurulu da devreye girmişti. RTÜK, dizide toplumsal değerlere aykırı unsurlar bulunduğu ve mahremiyet kurallarının ihlal edildiği gerekçesiyle NOW TV'ye hem idari para cezası hem de yayın durdurma cezası uygulamıştı. RTÜK Başkanı Ebubekir Şahin, dizinin toplum ahlakına aykırı sahneler içerdiğini ve şeref ile haysiyetin, toplumsal yaşamda her bireyin sahip olduğu kişisel değerler olduğunu belirterek, “Bu değerlerin korunmasının, yayıncılık alanında birincil sorumluluk olduğunu” ifade etmişti (Anadolu Ajansı).

Görsel 1: Şakir Paşa Ailesi Dizisi Afişi

4. Yöntem

Bu çalışmada, Şakir Paşa Ailesi: Mucizeler ve Skandallar adlı televizyon dizisinde aile içi yasak ilişkinin temsil biçimi ve bu temsilin kültürel-toplumsal çerçevelerle nasıl inşa edildiği analiz edilmiştir. Karakterlerin davranışları, diyaloglar ve yaşanan olaylar üzerinden bu ilişkinin nasıl sunulduğu ve nasıl meşrulaştırıldığı analiz edilmiştir. Dizinin izleyiciyi duygusal olarak etkilemek için kullandığı yöntemler de ayrıca değerlendirilmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır.

Betimsel analiz yöntemi, verilerin önceden belirlenen temalar doğrultusunda derlenip anlamlandırılmasını amaçlar. Bu analiz sürecinde temel hedef, elde edilen bulguları düzenli ve yorumlanmış şekilde okuyucuya sunmaktır. Süreç, verilerin sistematik ve açık bir biçimde betimlenmesiyle başlar; ardından bu betimlemeler açıklanır, yorumlanır ve aralarındaki neden-sonuç ilişkileri incelenerek çeşitli sonuçlara ulaşılır. Elde edilen temalar arasında bağlantılar kurularak veriler anlamlandırılır ve geleceğe yönelik çıkarımlarda bulunulabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 224). Betimsel analiz, aynı zamanda araştırmacının yorumdan ziyade gözleme, içerik çözümlemesine ve tematik sınıflandırmaya dayalı bir yaklaşım sergilemesine olanak tanır. Araştırma süreci boyunca elde edilen veriler, nitel veriye uygun biçimde anlamlandırılır ve çalışmanın amaçları doğrultusunda detaylandırılır (Çepni, 2014, s. 181). Bu yöntem, özellikle televizyon dizileri gibi çok katmanlı anlatı metinlerinin çözümlenmesinde etkili bir araçtır. Çünkü televizyon anlatıları yalnızca diyaloglardan değil, aynı zamanda görsel göstergeler, jest ve mimikler, kamera açıları, ışık ve ses tasarımı gibi çoklu anlatım unsurlarından oluşur. Bu nedenle betimsel analiz, metinlerin yüzeyde sunduğu anlamlarla yetinmeyip, derin yapıları açığa çıkartmaya yardımcı olur (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 227).

Betimsel analiz yöntemi, Şakir Paşa Ailesi: Mucizeler ve Skandallar dizisinin ilk altı bölümü üzerinden gerçekleştirilmiştir. Araştırmada dizinin ilk altı bölümünün seçilmesinin nedeni, dizinin henüz yayın sürecinin başlangıç aşamasında olmasıdır. Bu aşama, hikâye kurgusu ve karakterlerin temsil biçimlerinin yerleştiği dönemi yansıttığından, çalışmanın amacına uygun görülmüştür. Analiz süreci devam ederken yedinci bölüm yayımlanmış olsa da araştırma bütünlüğünü korumak için kapsam ilk altı bölümle sınırlandırılmıştır. Söz konusu bölümler izlenmiş, anlatının ilerleyişini etkileyen dönüm noktaları, aile ilişkilerinin temsil biçimlerinin yoğunlaştığı anlar ve toplumsal değerlere ilişkin vurguların öne çıktığı sahneler dikkate alınmıştır. Söz konusu sahnelerin transkriptleri manuel olarak çıkarılmıştır. Ardından bu sahneler, duygusallık, şiddet ve cinsellik ana temalarına göre sınıflandırılmıştır. Her tema altında, sahneler diyaloglarıyla birlikte ayrıntılı biçimde betimlenmiştir. Duygusallık başlığı altında, karakterlerin birbirine nasıl baktığı, hangi duygusal ifadeleri kullandığı ve sahneye eşlik eden müzik gibi unsurlar incelenmiştir. Şiddet teması altında, karakterlerin birbirine karşı yönelttiği tehdit, aşağılama, ekonomik baskı ve duygusal ihmal gibi davranışlar tanımlanmıştır. Cinsellik teması altında, kadın bedeninin nasıl arzu nesnesi haline getirildiği ve bunun görsel olarak nasıl gösterildiği ele alınmıştır. Sahneler kadın ve erkek rollerinin sunumu, geleneksel ailenin nasıl değiştiği gibi konular üzerinden de değerlendirilmiştir. Dizinin sadece olay örgüsü değil izleyiciye sunulmuş tarzı da ortaya konulmuştur. Ayrıca, dizinin sahnelerinin sosyal medyada ve YouTube gibi dijital mecralarda nasıl yer aldığı da veri olarak çalışmaya dahil edilmiştir. Video başlıkları dizide aile kurumunun nasıl temsil edildiğini ortaya koymak ve bu temsilin anlatı içindeki yönlendirici işlevini değerlendirmek açısından incelenmiştir. Böylelikle analizler sadece dizi içeriğiyle sınırlı kalmamış çok boyutlu bir analiz yapılmıştır.

5. Bulgular

Bu çalışmada, dizinin üzerine kurulu olduğu duygusallık, şiddet ve cinsellik temalarına odaklanılmıştır. Duygusallık başlığı altında, yasak ilişkisinin dramatik ve romantik biçimde sunulması dikkat çekerken, aile içi şiddet sahnelerinde sözlü, duygusal ve ekonomik baskı biçimleri görünür hale gelmiştir. Cinsellik teması ise kadın bedeninin bir arzu nesnesi şeklinde gösterilmesiyle anlatılmıştır. Çalışmada sahneler kronolojik sırayla değil, temalar çerçevesinde ele alınmıştır. Dizide aile kurumunun nasıl temsil edildiğini göstermek için duygusallık, şiddet ve cinsellik temaları etrafında yoğunlaşmaktadır. Bu nedenle farklı bölümlerde yer alan sahneler bir araya getirilmiş ve her bir tema altında çözümleme yapılmıştır. Sahneler öncelikli olarak duygusallık teması üzerinden incelenmiştir. Aniesi ve Şakir Paşa arasındaki yasak ilişki, yalnızlık, ilgisizlik ve mutsuzluk duygularının bir sonucu gibi gösterilir. İhanet ilişkisi “duygusal bir kader birliği” gibi romantize edilmiştir. Birçok sahnedeki görsel öğeler, diyaloglar ve müzikle izleyici bu düşünceye yönlendirilmeye çalışılmıştır. 2. bölümün son sahnesi bunun örneklerinden biridir. Söz konusu sahne dizinin YouTube kanalında “Aniesi, Şakir Paşa'nın kollarında” başlığıyla paylaşılmıştır. Bu başlık bile, sahnenin nasıl romantize edildiğini gösteren ilk unsurdur. Eşi Cevat ile şiddetli bir tartışmanın ardından, Aniesi'nin Şakir Paşa'ya sığınması bir aşkın başlangıcı gibi sunulur. Uzun süreli göz göze gelmeler, araya giren sessizlikler ve sahne boyunca duyulan dramatik müzik, izleyicinin sahneyle duygusal bir bağ kurmasını amaçlar.

Görsel 2: Şakir Paşa Ailesi Dizisi 2. bölümün son sahnesi

Duygusallık ögesinin ön plana çıkartılmaya çalışıldığı sahnelerden biri de 8. bölümdeki “Savaş” metaforunun yapıldığı sahnedir. Aniesi, konaktan gönderileceğini öğrendiğinde Şakir Paşa’ya “beni gönderme” diye yalvarır. Şakir Paşa, “sana yenildim” diyerek artık duygularına karşı koyamadığını söyler. “Sen benim kaybettiğim bir savaştın” repliğiyle duygusallık iyice ön plana çıkartılmıştır. İlişki, ahlaki bir sapma değil, dramatik bir fedakârlık olarak yansıtılır. Kadının ilgisiz ve şiddet eğilimli bir eşle evli olması, izleyiciye “duygusal bir çıkış yolu olarak ihanetin anlaşılır olduğu” mesajını vermektedir. Burada izleyicinin duygularıyla yönlendirilerek empati kurması teşvik edilir.

Görsel 3: Şakir Paşa Ailesi Dizisi 8. bölümden bir sahne

Duygusallık açısından 1. bölümünün final sahnesi de son derece dikkat çekicidir. Şakir Paşa’nın küçük kızı Fahrünisa, Aniesi ile Paşa’nın birlikte fotoğraflarını çekmek ister. Aniesi’nin Paşa’ya yaklaştığı bu anlarda, ikili arasındaki bakışmalar duygusal bir yoğunluk taşır. Bu esnada aralarında bir çekim hissedilir. Bu sahnede izleyiciye karakterlerin yaptığı şeyin yanlış olduğu hissettirilmez. Tam tersine, hikaye duygusal bir anlatımla sunulduğu için, izleyici bu ilişkiye hak verir hale gelir. Aniesi’nin yalnızlığı ve eşinden gördüğü ilgisizlik öne çıkarılırken, Şakir Paşa’nın ilgisi sıcak ve sevecen gösterilir. Böylece aralarındaki ilişki, yasak değil, olması gereken bir yakınlık gibi algılanabilir. Bu da izleyiciyi sorgulamak yerine duygusal bir şekilde taraf olmaya iter.

Görsel 4: Şakir Paşa Ailesi Dizisi 1. bölümün son sahnesi

Aile dizisinde şiddetin çeşitli biçimlerde gösterimi özellikle kadın erkek ilişkileri çerçevesinde olumsuz bir etkiye sahiptir. Çünkü Gerbner'in ekme kuramında olduğu gibi televizyon toplumun değerlerinin yeniden üretilmesini sağlayarak bireylere nasıl bir tutum ve davranış göstermelerini dayatan bir araçtır. Bu anlamda medyanın kendi gereksinimlerine göre oluşturduğu ideolojik form televizyon aracılığı ile bireylere aktarılırken, aile gibi toplumun oluşturulması için gerekli olan en önemli alanda diziler aracılığı ile dönüştürülebilmektedir. Şiddet örüntülerinin doğallaştırılması ve görünmez kılınması açısından medya oldukça önemli bir role sahiptir. Globalleşen ve holdingleşen medya sermayesi ile medya hem zapt aracılığıyla birikim sürecinin oluşturduğu şiddet biçimlerini doğallaştırmakla kalmaz bu sürecin faili haline de dönüşmektedir (Çığ, 2018, s. 4). Şiddet unsuru medya ve kar bütününe bakıldığında öne çıkan bir faktör niteliğindedir. Her topluma uygun içerik şiddettir bu anlamda şiddetin bir dili yoktur. Şiddet kadar popülerlik taşımasa da cinsellik de hemen sonra gelmekle beraber, televizyonda cinsellik her toplumda serbest bir biçimde kullanılmamaktadır. (Gerbner, 1996; akt.Özer, 2024, s.10).

Şiddet çoğunlukla doğrudan fiziksel biçimde değil, sözlü, duygusal ve ekonomik şiddet niteliğinde olarak ortaya çıkmaktadır. Dizideki karakterlerden olan Cevat, Aniesi'ye sürekli bağırır, hakaret eder, onu aşağılar. Cevat sürekli eşini değersizleştirir. Cevat'ın davranışları zaman zaman “sanatçı ruhlı” ya da “baskı altında bir adam” olarak normalleştirilmeye çalışılır. Böylece kadına yönelik duygusal ve ekonomik şiddet bir nevi haklılaştırılmış olur. Cevat neredeyse duygusal bir kahramana dönüşür. Örneğin 2. bölümde Cevat, Aniesi'ye bağırarak “çık git” der ve ardından “elimden bir kaza çıkabilir” diyerek dolaylı bir tehditte bulunur. Bu cümle, Cevat'ın fiziksel şiddete başvurma eşiğinde olduğunu ima ederken, Aniesi'nin korku ve çaresizlik içinde odayı terk etmesine yol açar. Aniesi'nin yakın plan gördüğümüz yüzünde yaşadığı hayal kırıklığı ve üzüntü izleyiciye aktarılır. Aniesi'nin kucagında tuttuğu bebeğiyle birlikte, odadan çıkarken arka planda Cevat'ın bağırışları duyulur, bu da sahnenin gerilimini yükseltir.

Görsel 5: Şakir Paşa Ailesi Dizisi 2. bölümden bir sahne

Yine aynı bölümde, önceki sahneden kısa süre sonra, Cevat Aniesi'yi yüzünden tutarak zorla aynanın karşısına götürür. Yüzünü aynaya çevirip “şu çirkinliğine bak!” diye bağırır. Aniesi'nin direnememesi, kocasının karşısındaki güçsüzlüğünü simgeler. Kamera, Aniesi'nin yüzünde uzun süre kalır ve onun kırgınlığı ve çaresizliği izleyiciye gösterilir. Bu sessizlik, sahnenin şiddetini daha da belirgin kılar. Aniesi'nin aynadaki yansımasına bakarken gözlerini kaçırması, yaşadığı utancı açıkça ortaya koyar. Cevat'ın bu davranışı, sadece öfke değil, kadını aşağılamaya ve ezmeye yönelik açık bir güç gösterisidir. Ayrıca, bu sahnedeki şiddet unsurları sadece sözlü ya da fiziksel değil psikolojik saldırıdır. Gerçeklik medya tarafından inşa edilirken bir çerçeveleme yapmak ve içeriğin unsurlarının bazıları yansıtılırken, bazıları bu güç ilişkilerinin belirlediği biçimde dışarıda bırakılır şeklinde yönlendirilir. Kadın yönelik

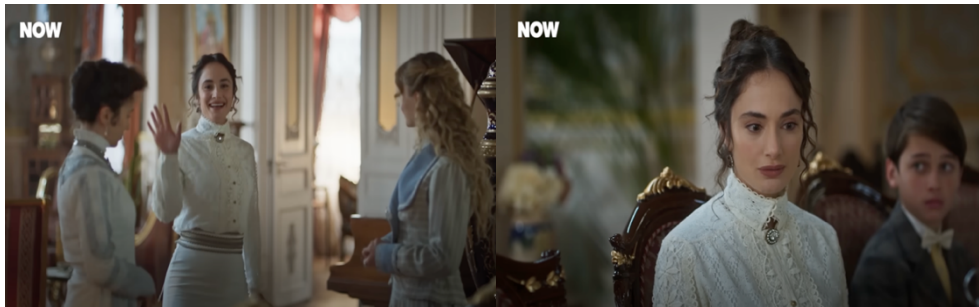
şiddet konusunda da üretilen temsiller medyada gerçeklik olarak inşa edilmektedir. Bu süreçte kadına yönelik şiddette bazı unsurlar vurgulanırken diğer unsurlar da medya kadın şiddet ilişkisinde çizilen çerçeveden bilinçli bir şekilde dışlanmaktadır. Diğer platformlarda olduğu üzere kadına şiddet konusunda medya cinsiyetçi bir söylem olarak kadın erkek karşıtlığı üzerinden, kadına şiddeti erkek uygular algısını üretmenin yanı sıra; kadınların kadınlara uyguladığı şiddet ise bu çerçeve içerisinde dahil olmayarak dışa çekilmiştir. Atuk, 2021, s. 268-269 Fiziksel şiddetin bu şekilde biçimlendirilmesi ve ekranlara yansıtılmasının yanı sıra şiddetin diğer türleri kadına şiddeti yönelik algının üretilmesini sağlamaktadır. Dizide kadın sadece fiziksel baskıya uğrayan bir birey değil iktisadi ve psikolojik bir baskı uygulanacak bir konumda yer almaktadır. Bu doğrultuda dizide gösterilen kadın imgesi her türlü şiddeti gören bir biçimde sunulmuştur.

Görsel 6: Şakir Paşa Ailesi Dizisi 2. bölümden bir sahne

Psikolojik şiddetle ilgili bir diğer örnek de Cevat'ın Aniesi'ye onu İstanbul'a gezmeye götüreceği sözünü vermesi ancak bunu yerine getirmemesidir. 2. Bölümdeki bu sahne psikolojik şiddetin duygusal ihmal boyutunu göstermektedir. Aniesi'nin bu gezme planına büyük bir coşkuyla hazırlanması, süslenmesi onun bu planı ne kadar önemseydiğini ve duygusal anlamda nasıl beklenti içinde olduğunu gösterir. Cevat'ın, Aniesi'nin duygularını hesaba katmadan verdiği sözü tutmaması, onun duygusal ihtiyaçlarına karşı bir ilgisizlik ve umursamazlık örneğidir. Bu durum, Aniesi'nin hayal kırıklığı yaşamasına, gözlerinin dolmasına ve kendini değersiz hissetmesine neden olur. Burada Cevat'ın fiziksel bir zarar vermemesine rağmen, duygusal olarak zarar verici bir tutum sergilediği açıktır. Ailenin hikayeleştirilerek sunulduğu bu dizideki karakterlerin, yansıttığı olaylar örgüsünde, şiddet ve cinsellik gibi unsurların ana tema olarak verilmesinin bireylerin algı süreçlerinde tanımlanan aile kavramına ilişkin olumsuz bir tutum ektiği görülmektedir. Kadına yönelik şiddetin her türlüşünün aile kavramı ekseninde içerisinde organik ve doğal bir sürecin sonucuymuş gibi gösterilmesi, izleyicilerin de zihinlerinde aile kavramına yönelik algının yeniden üretilmesini sağlamakta, olumsuz ilişki biçimleri olağan gibi gösterilmeye çalışılmaktadır.

Görsel 7: Şakir Paşa Ailesi Dizisi 2. bölümden bir sahne

Ekonomik şiddet de dizide sıklıkla işlenen bir tema olarak karşımıza çıkar. Bu tür şiddet, çoğu zaman fiziksel saldırı kadar görünür olmasa da karakterler üzerinde en az onun kadar yıkıcı bir etki yaratır. Cevat'ın ekonomik anlamdaki sorumsuzluğu sürekli olarak işlenir. Kendi zevkleri doğrultusunda aile bireylerini zor durumlara sokar. Bu sahnelerde kadın karakterlerin tepkileri çoğu zaman sessiz kalmak ya da boyun eğmek biçimindedir. Aynı zamanda eşine karşı olan ekonomik sorumluluğunu da yerine getirmemesi, Aniesi'nin hem maddi hem manevi açıdan yalnız bırakılmasına neden olur. Aniesi, küçük bebeğiyle birlikte hayatta kalma mücadelesi verirken, Cevat kendini sanatçı kimliğiyle meşrulaştırmaya çalışır. Cevat çalışmıyordur ve defalarca söz vermesine rağmen çalışmayı da düşünmemektedir. Sürekli olarak annesinden para almaktadır. Cevat'ın ekonomik ihmali, aynı zamanda Aniesi'yi çaresizliğe iter. Ekonomik şiddetle ilgili en öne çıkan sahnelerinden birisi 6. Bölümde Cevat en yakın arkadaşlarından birisini alacaklı gibi annesi İsmet'i korkutmaya konağa gönderdiği sahnedir. Konaktakiler büyük bir maddi krizin içerisinde. İsmet bir miktar parayı kızından evin ihtiyaçlarını gidermek için almıştır ve Cevat'a vermeyeceğine dair yemin etmiştir. Ancak oğlunun borç içinde olduğunu düşünerek elindeki son parayı da alacaklı gibi davranan adama verir. Cevat annesinden aldığı parayı eğlence mekânında harcar. Dansçı kadınları izler ve içki içer.

Görsel 8: Şakir Paşa Ailesi Dizisi 6. bölümden bir sahne

İncelenen son tema da cinselliktir. 1. bölümde Şakir Paşa, gelini Aniesi'yi yüzerken görür ve hayran hayran izler. Sahnede Aniesi'nin bedeni ön plana çıkartılmıştır. Aniesi konuşmaz, tepki vermez, sadece görünür. Kamera kadının yüzünden çok bedenine, omuzlarına ve sırtına odaklanır. Sahneye dramatik bir müzik eşlik eder. Şakir Paşa'nın gözlerindeki hayranlık ifadesi, cinselliği romantize etmektedir. Şakir Paşa ilk başta kadının gelini olduğunu bilmemektedir. Bu durum, onun bakışını meşrulaştıran bir unsur gibi devreye sokulur. Bu sahnede aile içindeki sınırlar yok sayılmış, Şakir Paşa'nın gelinine duyduğu arzu herhangi bir erkeğin bir kadına duyabileceği alelade bir olgu gibi sunulmuştur. Şakir Paşa'nın bakışı ahlaki sorumluluktan muaf tutulmuş, eleştirel bir şekilde sorgulanmaksızın meşrulaştırılmıştır. Böylece izleyicinin durumu sorgulaması da zorlaştırılmıştır. Ayrıca sahne dizinin resmi Youtube kanalında “Şakir Paşa'yı mest eden güzellik” başlığıyla yayınlanmış, arzu olgusu doğal bir şekilde sunulularak pazarlanmıştır. Ailenin mahremiyetine ilişkin bu olumsuz etkiler, ailenin kutsal bir değer bütünü yerine kuralların yitirildiği, kadın bedeni üzerinden kurgulanan göstergelerin aşırı gösterimi ve aile kavramı içerisinde normalmiş gibi gözüken sapkın ilişkiler ailenin anlamının yitirilmesine yol açan etkileri barındırmaktadır. Dizideki karakterlerin birbiri ile olan olağandışı ilişki ekseninde kurgulanan içerik toplumun üyelerini bir araya getiren aile ekseninde oldukça olumsuz bir algı durumu ekmektedir. Bu anlamda popüler kültür aracısı olan diziler aracılığı toplum algısı yapay bir kurgu ile dönüştürülmektedir.

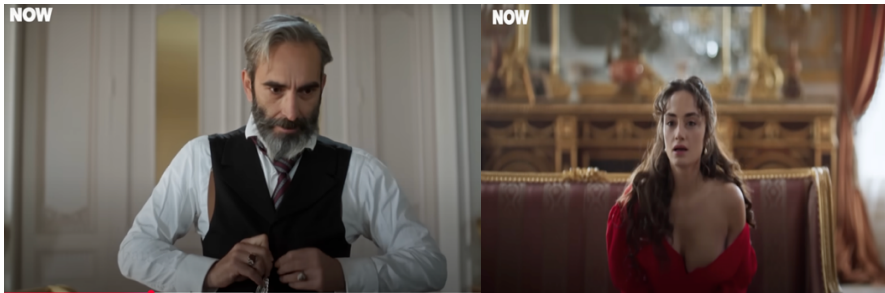

Görsel 9: Şakir Paşa Ailesi Dizisi 1. bölümden bir sahne

6. bölümdeki Aniesi ile Şakir Paşa'nın birlikte oldukları ima edilen sahne, cinsellik temasının en yoğun yaşandığı andır. Sahnenin başında duyulan kırılma ve düşme sesleri, odadaki dağınıklık ve karakterlerin üstlerini giyinme hali, cinsel birlikteliğin yaşandığını belli eder. Paşa pişmandır, ne yaptığını sorgular, fakat Aniesi oldukça rahattır. Aniesi'nin beden dili ve yüz ifadesi, onun bu ilişkiden utanmadığını, hatta bu yakınlığı kendi kararı olarak benimsediğini gösterir. Genç kadın son derece huzurlu ve mutlu görünmektedir. Sahnede aile kurumu hiçe sayılmış ve cinsellik normalleştirilmiştir. Özellikle 6. bölümdeki "ihanet sahnesi"nin Youtube'da "Konu amacına ulaşmak olunca Aniesi..." başlığıyla paylaşılması, sahnenin duygusal değil cinsellik odaklı sunulduğunu gösterir. Dizi, cinselliği merkeze alır ve bu anlatım tarzı, etik değerlerin silikleşmesine neden olur. Merkezine kadını ve cinselliği alarak aile içerisindeki çarpık ilişkilerin normal bir gerçeklik algısı gibi yaratımı medyanın insan yaşamına dair dinamikleri yanlış bir biçimde nasıl yaşanacağına ilişkin hikayeleri kurgulamasıyla ortaya çıkmaktadır. Dizide cinselliğin kullanımı, kurallarından arındırılmış bir aile formu sunmakta ve aile içerisindeki duygusal bağlarla örülmüş odağında cinsel temaların ağırlıklı olarak sunulduğu olaylar örgüsü izleyicilere biçimsiz ilişkilerin de yaşanabileceği gibi doğru olmayan bir imaj yaratmaktadır. Popüler kültür aracısı diziler kültür endüstrisinin bir ürünü olmakla beraber, dizilerin seyredilmesine ilişkin göstergelerin ve imajların tüketilmesini sağlamakla beraber, bireyler üzerinde bu imajların da gündelik hayatta tüketilmesini ve yaşanabilir olmasına katkı sunacak zihinsel süreçleri de inşa etmeye çalışmaktadır. Bu anlamda aile de toplumsal ilişkiler içerisinde medyanın gereksinimlerine uygun bir biçimde cinsellik ve şiddet kurgusunu barındıran bir simülasyon aracına dönüştürülmektedir. Bu doğrultuda dizide sunulan her şey toplumsal ilişkilerin medyanın gereksinimlerine uygun olacak şekilde tüketimi sağlanan bir doğrultuda gösterilmekte, dizinin içerisindeki göstergeler, imajlar ve yaşayış biçimlerini de içeren hikâye içinde yaşadığımız dünyayı yeniden inşa edecek biçimde kurgulanmaktadır. Bu noktada kullanılan cinsellik ve şiddet görünimleri de olağan bir durum niteliğinde normalleştirilmektedir.

Görsel 10: Şakir Paşa Ailesi Dizisi 6. bölümden bir sahne

SONUÇ

Televizyon dizileri, toplumsal değerleri doğrudan ya da dolaylı biçimde yansıtan güçlü araçlardır. Diziler yalnızca bir hikâye aktarmakla kalmaz, aynı zamanda izleyiciye bir bakış açısı sunar. Karakterlerin, olayların ve sahnelerin nasıl işlendiği, izleyicinin ne hissedeceğini ve ne düşüneceğini büyük ölçüde etkiler. Bu nedenle diziler, toplumsal değerleri yalnızca yansıtmakla kalmaz, onları yeniden şekillendirebilir de. Televizyonun günümüzde bireylerin günlük yaşamında en çok vakit geçirilen mecralardan biri olması bu etkiyi daha da güçlendirmektedir. Özellikle uzun süren dizilerde karakterlerin değişimi, olayların işleniş biçimi ve seçilen konular izleyicinin bazı meseleleri yeniden düşünmesine ya da olduğu gibi kabullenmesine yol açabilmektedir. Gündelik hayattan alınan sahneler izleyicinin kendi yaşamıyla benzerlik kurmasını kolaylaştırır, bu da dizilerin etkisini artırır. Kullanılan müzikler, kamera açıları ve diyaloglar ise izleyicinin kimin haklı ya da haksız olduğuna dair duygu geliştirmesinde belirleyici rol oynar. Örneğin bir karakter üzüntülü ve mağdur gösterildiğinde, izleyici onu otomatik olarak haklı görebilmektedir. Bu bağlamda televizyon dizileri yalnızca olay örgüsünü aktarmakla kalmaz, aynı zamanda izleyiciye ahlaki konumlanma dayatır. Özellikle aile temalı dizilerde bu durum daha açık biçimde görülür; çünkü bu tür diziler izleyicinin kendi hayatından izler taşıyarak daha güçlü bir etki bırakır.

Bu çalışma, Şakir Paşa Ailesi: Mucizeler ve Skandallar dizisini aile içindeki yasak ilişki ve ailevi sorunlar çerçevesinde incelemektedir. Dizide izleyiciyi etkilemek amacıyla duygusal sahneler ve dikkat çekici görsel öğeler kullanılırken, kimi zaman şiddet hafifletilmekte, kimi zaman doğru ile yanlış iç içe geçirilmekte, kimi zaman da güç ve zayıflık ilişkileri açık biçimde sergilenmektedir. Araştırmanın temel amacı, bu anlatım biçimleri aracılığıyla aile kurumunun nasıl temsil edildiğini ortaya koymaktır. Bu doğrultuda olay örgüsü, karakterler arasındaki ilişkiler ve anlatı içinde kritik önem taşıyan sahneler incelenmiş, temsil stratejileri betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir.

Araştırmada dizinin ilk altı bölümü incelenmiştir. Bu bölümler, hikâyenin temel çatısının kurulduğu ve karakterlerin temsil biçimlerinin belirginleştiği başlangıç evresini yansıtmaktadır. Anlatı çözümlmelerine ilişkin literatürde de dizilerin ilk bölümlerinin, olay örgüsünün ve karakter kurgusunun nasıl şekillendiğini görmek açısından kritik bir aşama olduğu vurgulanmaktadır. Bu nedenle çalışmada da aile kurumunun temsiline ilişkin çözümlmelerin daha sağlıklı yapılabilmesi için başlangıç evresi tercih edilmiştir. Analiz süreci devam ederken yedinci bölüm yayınlanmış olsa da yöntemsel bütünlüğün korunması amacıyla inceleme altı bölümle sınırlı tutulmuştur.

Yapılan incelemeler sonucunda üç ana tema öne çıkmıştır: duygusallık, şiddet ve cinsellik. Duygusallık teması, özellikle Aniesi karakteriyle öne çıkmaktadır. Aniesi eşi tarafından ilgisiz bırakılan, ailesiyle bağ kurmakta zorlanan yalnız bir kadın olarak gösterilmektedir. İkili arasında gelişen ilişki, birçok sahnede duygusal bir yakınlık olarak öne çıkartılmaktadır. Seyirciye Aniesi'nin yaşadığı acı ve yalnızlık hissettirilerek, ikili arasındaki yasak ilişki meşrulaştırılmakta ve bir aşk ilişkisi gibi sunulmaktadır. Özellikle 1. bölümdeki tanışma sahnesi, fotoğraf çekim anı ve 2. bölümdeki bahçe sahnesi, karakterler arasında giderek derinleşen bir bağ izlenimi yaratmaktadır. Bu sahnelerde kullanılan dramatik müzikler, yakın plan çekimlerle izleyicinin bu karakterlerle empati kurması sağlanmaktadır.

Şiddet teması ise Cevat karakteri üzerinden karşımıza çıkmaktadır. Dizide sözel, duygusal ve ekonomik şiddetin pek çok örneği bulunmaktadır. Cevat'ın eşine karşı sergilediği bağırma, aşağılama, fiziksel tehdit, duygusal baskı ve ekonomik sorumsuzluk gibi davranışlar, klasik şiddet tanımının ötesine geçmektedir. Cevat'ın Aniesi'ye bağırarak "çık yoksa elimden

bir kaza çıkacak” dediği sahne, onu aynaya sürükleyip “şu çirkinliğine bak” diyerek aşağıladığı sahne ve eşine karşı sorumluluklarını yerine getirmediği sahnelerde, şiddet birçok şekliyle kendini göstermektedir. Bu sahnelerde Aniesi’nin yaşadığı mutsuzluk, yalnızlık ve çaresizlik, sessizlik ve düşük ışık gibi unsurlarla daha belirgin hale getirilmektedir.

Cinsellik de dizide öne çıkan temalardan biridir. Kadın bedeni, sadece dizideki ilişkilerde değil, izleyiciyi etkilemek için de ön plana çıkarılmaktadır. Bu da kadının kendi iradesi olan bir karakter olmaktan çıkıp, sadece izlenen bir nesneye dönüşmesine yol açmaktadır. Özellikle Şakir Paşa’nın Aniesi’yi yüzerken izlediği sahnede kullanılan yavaş çekim, kamera hareketleri ve müzik, bu anı daha da etkileyici ve dikkat çekici hale getirmektedir. 6. bölümdeki “ihanet sahnesi” ise açık bir şekilde gösterilmese de izleyiciye sahnede bir yakınlık yaşandığı ima edilmektedir. Bu sahnelerin YouTube’da “Şakir Paşa’yı Mest Eden Güzellik” gibi başlıklarla paylaşılması da dizinin bu anlatım tarzının yapımcılar tarafından da desteklendiğini ortaya koymaktadır.

Bu üç tema bir araya geldiğinde dizinin yasak ilişkiyi sert bir eleştiriyle değil, duygusal ve estetik bir dille meşrulaştırdığı görülmektedir. Anlatı, izleyiciyi ahlaki bir sorgulamaya yöneltmektense karakterlerle empati kurmaya teşvik etmektedir. Yasak aşk çoğu sahnede romantikleştirilmekte, dramatik bir dil ile yumuşatılmakta ve toplumsal değerlerle çelişen bu ilişki normalleştirilmektedir. Böylece aile, sadakat, kadın ve ahlak gibi temel kavramlar, dizinin sunum biçimiyle farklı anlamlar kazanmaktadır. Bu bulgu, televizyon dizilerinin yalnızca eğlence aracı olmadığını, aynı zamanda toplumda değerleri şekillendiren güçlü bir işlev üstlendiğini ortaya koymaktadır.

Bu çalışma, alan yazında çoğunlukla aile kurumunun geleneksel temsillerine odaklanan araştırmalardan farklı olarak, güncel bir televizyon dizisinde aile kavramının nasıl ele alındığını incelemektedir. Dizide toplumsal değerler ve ahlaki sınırların aile ilişkileri üzerinden nasıl işlendiğini göstermesi çalışmaya özgün bir boyut katmaktadır. Böylece araştırma, popüler kültürün toplumsal değerler üzerindeki etkisine ilişkin literatüre yeni bir katkı sunmakta ve aile kavramının medyadaki temsiller aracılığıyla sürekli yeniden üretilen bir alan olduğunu vurgulamaktadır.

Çatışma Beyanı:

Araştırmacıların katkı oranları eşittir.

Makalenin yazarları arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Acar, Ö., & Koçak, H. (2023). Etkileşimlerin ve görünürlüklerin arttığı sosyal medyanın aile işleyişine etkisi. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 9(67), 2723–2732.
- Adorno, T. W. (2007). *Kültür endüstrisi*. İletişim Yayınları.
- Adorno, T. W., & Horkheimer, M. (2010). *Aydınlanmanın diyalektiği*. Kabalcı Yayınları.
- Anadolu Ajansı. (22 Şubat 2025). *RTÜK Başkanı Şahin’den yayını durdurulan diziye ilişkin açıklama*. (5 Mart 2025). <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/rtuk-baskani-sahinden-yayini-durdurulan-diziye-iliskin-aciklama/3489866?utm>

- Atuk, F. G. (2021). Kadın, şiddet, medya ve temsil ilişkisini yeniden düşünme: Medyada ve medya aracılığı ile kadına karşı kadın şiddeti. *Aksaray İletişim Dergisi*, 3(2), 258-285.
- Balcı, F. (2016). Yılanların Öcü örneğinde gelenekten diziye aktarılan türküler (ilk on dört bölüm). *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 2(1), 1-14.
- Baudrillard, J. (2011). *Simülakrlar ve simülasyon*. Doğu Batı Yayınları.
- Büyükyonca, G. (2019). *Türk televizyon dizilerinin geleneksel Türk aile yapısına olan etkisinin popüler kültür bağlamında incelenmesi: Bir aile dizisi üzerine analiz*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çelik, N. (2020). *Televizyon dizilerinde aile temsilleri: Karşılaştırmalı bir analiz*. Aile Kurumunun Bekasına Yönelik Çağdaş Fırsatlar/Tehditler Bildiriler Kitabı, 312-413.
- Çepni, S. (2014). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Celepler Matbaacılık.
- Cevher, R. (2020). Kitap incelemesi: Kamular türkü söyleyin – George Gerbner’in Yetiştirme Kuramı bakımından özgün araştırmalar. *Atatürk İletişim Dergisi*, 20, 121-124.
- Çığ, Ü. (2011). “George Gerbner”, *Kadife karanlık II: Ayna şövalyeleri*, Barış Çoban (Ed.). Su Yayınları.
- Çığ, Ü. (2018). Neoliberal dönemde medyanın dönüşümü ve Gerbner’i yeniden düşünmek. *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, 29, 1-20.
- Çimen, L. K. (2008). *Türk töresinde kadın ve aile*. IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Çoban, D., & Kaplan, M. (2022). Aile içi şiddette medyanın rolü. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 127-146.
- Ekmekçioğlu, G. (2019). *Ekme yetiştirme kuramı bağlamında Kırşehir örneğinde medyada kadın algısı*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Elitaş, T., & Keskin, S. (2016). Küreselleşme sürecinde değişen geleneksel Türk aile yapısının televizyon dizilerindeki temsili. *Journal of History School*.
- Erdenk, E. (2012). Yerli dizilerde aile kavramının sunumu: Çocuklar Duymasın dizisi örneği. E. Dağtaş (Ed.), *Küreselleşme, medya ve toplum*. Birgün Kitap Yayıncılık.
- Fiske, J. (2010). *Understanding popular culture*. Routledge.
- Fromm, E. (1996). *Sağlıklı toplum*. Payel Yayınevi.
- Gerbner, G. (1996). The hidden side of television violence. In H. Schiller et al. (Eds.), *Invisible crisis*, 27-34. Westview Press.
- Gerbner, G. (2010). Telling all the stories: Children and television. *Sacred Heart University Review*, 16(1), 37-54.
- Gündüz, T., Akyüz, A. N., & Büyükaşahin Sunal, A. (2020). Çocuk ve ergenlerde televizyon izleme sıklığı ve toplumsal cinsiyet kalıpyargıları: Ekleme kuramı bağlamında bir derleme çalışması. *Nesne*, 8(17), 333-358.
- Güngör, N. (2013). *İletişim kuram ve yaklaşımlar*. Siyasal Kitabevi.

- Hatıplı, M. (2017). Postmodernizm, tüketim, popüler kültür ve medya. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi* (1), 32-50
- İlgün, A. (2006). *1990'lerden günümüze TV dizilerinde Türk aile yapısı*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karakoç, E. (2014). Medya aracılığıyla popüler kültürün aktarılmasında toplumsal değişkenlerin rolü. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 3(2).
- Kula, N. (2012). TV dizileri yoluyla yeniden üretilen tüketim kültürü. *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 1(4).
- Mutlu, M. (2021). Popüler kültürün ekonomi, teknoloji, medya, moda ve beden alanlarının kısa bir eleştirisi. *Sosyologca*, 22, 151–166.
- Okuroğlu, M. S. (2012). Türkiye’de medya tekelleşmesinin ekonomisi ve medya siyasaları. E. Dağtaş (Ed.), *Küreselleşme, medya ve toplum*. Birgün Kitap Yayıncılık.
- Özer, Ö. (2017). Medyada şiddet kullanımı: Şiddet ekonomisi, medyanın ideolojik şiddeti ve yetiştirme kuramı açısından bir değerlendirme. *Marmara İletişim Dergisi*, 27, 1–19.
- Özer, Ö. (2024). Medyada şiddetin temsili. *TRT Akademi*, 9(20), 5-33.
- Özkan, S. (2017). Gerbner’in kültürel göstergeler kuramı bağlamında televizyon haber içeriklerine ilişkin bir araştırma. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 2(4), 129-141.
- Özçetin, B. (2024). *Kitle iletişim kuramları: Kavramlar, okullar, modeller*. İletişim Yayınları.
- Schiller, H. (1993). *Zihin yönlendirenler*, Çev. Cevdet Cerit, İstanbul: Pınar Yayınları.
- Slattery, M. (2015). *Sosyolojide temel fikirler*. Ü. Tatlıcan; Ü. Tatlıcan & G. Demiriz (Eds.). Sentez Yayıncılık.
- Tarhan, S. H., & Karakoç, E. (2020). Popüler kültür ürünü olarak televizyon dizilerinde ideolojinin sunumu. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 70–91.
- Ünür, E. (2022). Kültürel Göstergeler projesi kapsamında Türk sinemasında şiddet ve cinsellik. *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 119–161.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, Y., & Pekdemir, G. (2022). Televizyon dizilerinde ailenin kültürel temsilinin kurgusal dönüşümü: ‘Yasak Elma’ dizisi örneği. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi* 7(14), 6–25.